

Kemijärven kaupungin laaja hyvinvointikertomus 2017-2020

Kemijärven kaupungin
laaja hyvinvointikertomus
2017-2020

SISÄLTÖ

KERTOMUKSEN VASTUUTAHO JA LAATIJAT (VIRANHALTIJAT, LUOTTAMUSHENKILÖT, TYÖRYHMÄT):	1
INDIKAATTORIEN JA MUUN TIEDON OSOITTAMA HYVINVOINTI	2
TALOUS JA ELINVOIMA - YHTEENVETO	8
LAPSET, VARHAISNUORET JA LAPSIPERHEET - YHTEENVETO.....	9
NUORET JA NUORET AIKUISET - YHTEENVETO.....	10
TYÖIKÄISET - YHTEENVETO	12
IKÄIHMISET - YHTEENVETO.....	13
KAIKKI IKÄRYHMÄT - YHTEENVETO.....	14
HYVINVOINTITIEDON JA TEHTYJEN TOIMENPITEIDEN ARVIOINTI	15
KUNTASTRATEGIAN PAINOPISTEET JA LINJAUKSET	26
HYVINVOINNIN EDISTÄMISTÄ TUKEVAT OHJELMAT JA SUUNNITELMAT	28
HYVINVOINTISUUNNITELMA	29
VALTUUSTOKÄSITTELY	31

Kertomuksen vastuutaho ja laatijat (viranhaltijat, luottamushenkilöt, työryhmät):

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen (HYTE) valmisteluryhmä:
palvelualuejohtaja Juha Narkilahti (hyvinvointipalvelut)
palvelualuejohtaja Marjo Säärelä (hallinto- ja tukipalvelut)
ylihammaslääkäri Timo Alaräisänen
rehtori Heidi Laukkanen (kansalaisopisto)
työllisyyskoordinaattori Heli Björkman
kuraattori Erkki Vartiainen

Kemijärven kaupungin hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden (HYTETU) edistämisen foorumi:
kaupunginjohtaja
palvelualuejohtajat
seurakunta
poliisi
pelastustoimi
järjestöjen edustaja
vanhusneuvoston edustaja
nuorisoneuvoston edustaja
vammaisneuvoston edustaja
Kemijärven yrittäjien edustaja
maaseutusihteeri
HYTE-valmisteluryhmä

Kaupungin hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden (HYTETU) edistämisen foorumin kutsuu koolle kaupunginjohtaja.

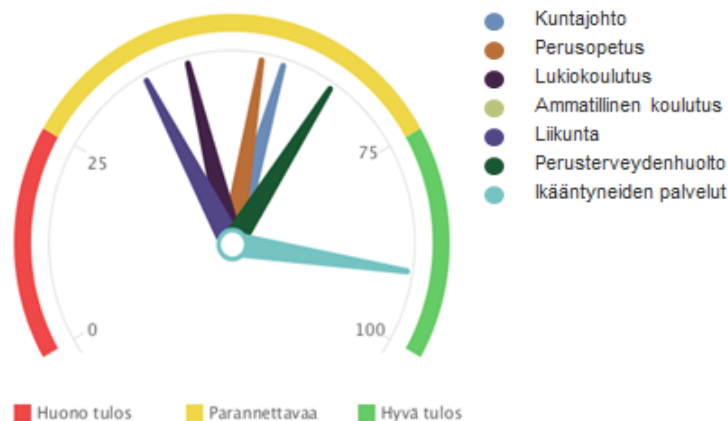

Indikaattorien ja muun tiedon osoittama hyvinvointi

Kaupungin hyvinvointiin liittyvää indikaattoritietoa on saatavilla sähköisen hyvinvointikertomuksen perus- ja täydentävistä indikaattoreista sekä kunnan omista tilastoista. Kertomuksessa yleisin käytetty tietolähde on Sotkanet.fi -tilastot. Indikaattoreita seurataan ja päivitetään sovitusti (osittain päivittyvät automaattisesti). Kaupungin indikaattoritietoa verrataan Sodankylän, Lieksan, Lapin maakunnan ja koko maan indikaattorituloksiin. TEAviisari on terveyden- ja hyvinvointilaitoksen (THL) ylläpitämä sähköisen hyvinvointikertomuksen indikaattori. Tulokset kuvaavat kunnan toimintaa asukkaiden terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi. Viisarilla esitetään tuloksia organisaatioiden mitattavissa olevista ominaisuuksista ja toiminnasta. Mittaamisessa on keskitytty erityisesti organisaatioiden kykyyn integroida terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen organisaation perustoimintaa, niin että saavutetaan vaikutuksia kuntalaisten terveydessä ja hyvinvoinnissa. Terveydenedistämisasiivisuutta mitataan TEAviisarissa seuraavilla toimialueilla:

- kuntajohto
- perusopetus
- lukiokoulutus
- ammatillinen koulutus
- liikunta
- perusterveydenhoito
- ikääntyneiden palvelut

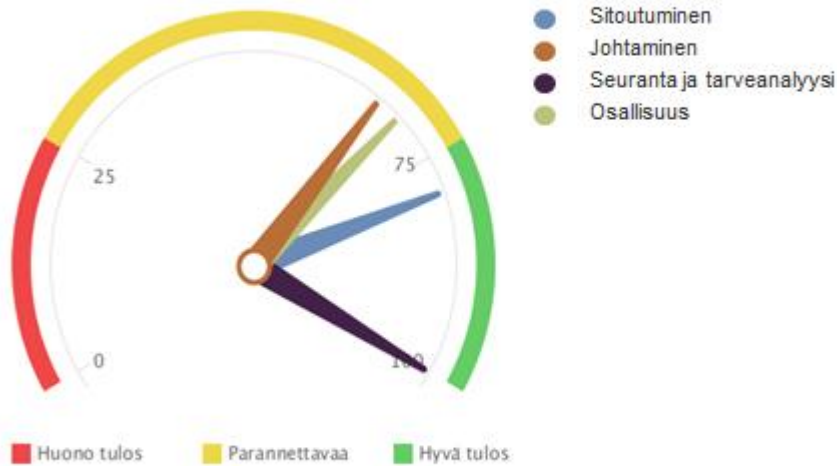
Terveydenedistämisasiivisuus : Kemijärvi 2017

TEAviisarin tulosten tarkastelussa on syytä ottaa huomioon muutama näkökulma. Tiedot ovat osittain jopa kaksi vuotta vanhoja. TEAviisarin kyselyyn vastaaja ei välttämättä ole tiennyt oikeaa vastausta. Tämä johtuu henkilöstövaihdoista ja mm. siitä, että kysely on ohjautunut väärälle henkilölle tai että vastauksia ei ole käsitelty ryhmässä. Yllä kaupungin kokonaistilanne 2017 ja alapuolella tuoreimmat TEAviisarin tulokset toimialuettain, lähinnä parannettavien asioiden osalta.

On syytä korostaa väärän kokonaisinformaation välttämiseksi, että Kemijärvellä on terveyden edistämässä paljon asioita hyvin resursoitu ja hoidettu, vaikkakin myös ne tiedot tässä työkalussa voivat olla muuttuneet.

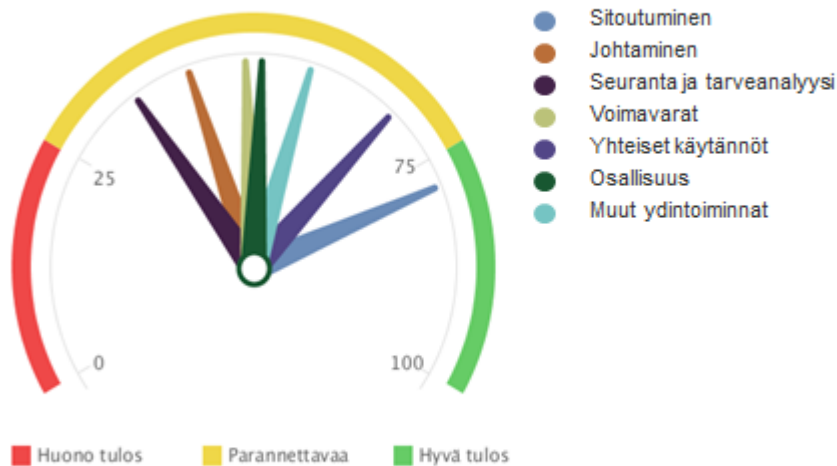
Kuntajohto : Kemijävi 2015

Parannettavaa:

Terveystiedon edistämisen suunnittelija tai koordinaattori tulee nimetä ja tehtävät määrittää. Paikallinen turvallisuussuunnitelma tulisi käsitellä johtoryhmässä, hallituksessa tai valtuustossa sekä hyvinvointityöryhmässä. Kunnan hyvinvointitavoitteet tulisi huomioida investointiohjelmassa.

Perusopetus : Kemijävi 2015

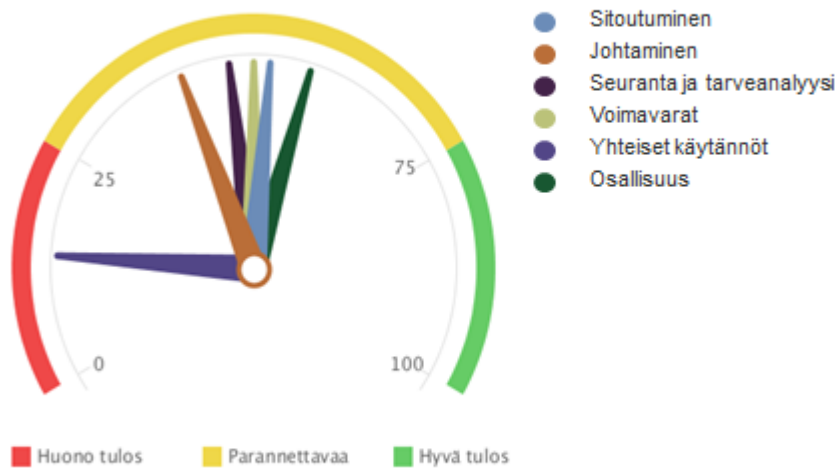

Parannettavaa:

Kouluruokailun toteuttamisessa opetussuunnitelmassa tulee kuvata yhteistyötä vanhempien, ruokailusta vastaavan henkilöstön ja kouluterveydenhuollon kanssa. Oppilashuoltosuunnitelman laadinnassa olisi hyvä olla mukana myös psykologi. Poissaolojen seuranta pitää tehostaa. Työolotarkastuksia tulee tehdä säännöllisesti ja niiden tulosten tiedottamiseen tulee kiinnittää parempaa huomiota. Oppilashuoltoryhmän kokouksissa olisi hyvä olla myös psykologi,

oppilaiden edustaja ja huoltajien edustaja. Koulukiusaamista tulee seurata kirjaamalla havaitut tapaukset. Myös muiden häiriötilanteiden (ilkivalta, uhkaaminen, häirintä, vaarallinen esine jne.), kurinpitotoimien, tapaturmien, seurantaa tulee tehostaa. Oppilaiden terveyden ja hyvinvoinnin tietoja tulee raportoida laajasti, mm. henkilöstölle, oppilaille ja terveyskeskukselle. Koululääkärin ja koulupsykologin työpanokset oppilasta kohden ovat alhaiset. Myös opettajamitoitus on TEAviisarin tietojen mukaan alhainen (tieto vuodelta 2015). Huoltajien vaikutusmahdollisuuksia olisi hyvä lisätä koulun tilojen ja piha-alueiden suunnittelussa, vuosisuunnitelman laatimisessa, ryhmäyttämisen ja vertaistoiminnan suunnittelussa sekä oppilaiden hyvinvointia koskevien yhteenvetotietojen käsittelyssä. Oppilaiden vaikutusmahdollisuuksia olisi hyvä lisätä vuosisuunnitelman laatimisessa, koejärjestelyistä päättämisessä ja oppilaiden hyvinvointia koskevien yhteenvetotietojen käsittelyssä. Lisäksi olisi hyvä sopia yhteisistä käytännöistä kodin ja koulun yhteistyössä sosiaalisen median ja sähköpostin käyttötavoista. Suositellaan pitkien liikuntavälituntien käyttöönottoa.

Lukiokoulutus : Kemijärvi 2016

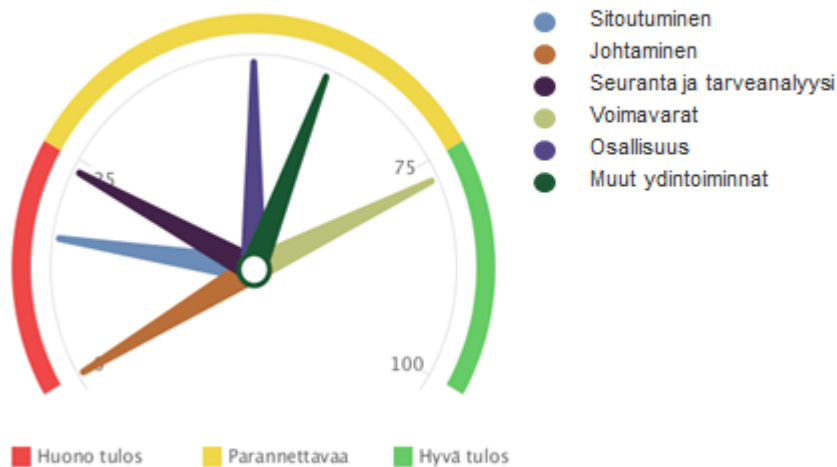

Parannettavaa:

Lukion opiskeluhoitosuunnitelman laatimisessa olisi hyvä olla mukana myös psykologi, opiskelijoiden ja huoltajien edustajat. Työolotarkastuksia tulee tehdä säännöllisesti ja niiden tulosten tiedottamiseen tulee kiinnittää parempaa huomiota. Suosituksena on, että opiskeluhoitoryhmän kokoonpanoon kuuluvat myös psykologi ja opiskelijoiden ja huoltajien edustajat. Koulukiusaamisen ja tapaturmien seurantaa ja kirjaamista tulisi tehostaa. Opiskelijoiden terveyden ja hyvinvoinnin tietoja tulee raportoida laajasti, mm. henkilöstölle, oppilaille ja terveyskeskukselle. Koululääkärin ja koulupsykologin työpanokset oppilasta kohden ovat alhaiset. Yhteisesti sovittuja käytäntöjä tai toimintaohjeita tulisi tarkistaa tupakoinnin ja päihteidenkäytön, häirinnän ja väkivallan, kiusaamistapausten, poissaolojen sekä tapaturmien ehkäisyssä ja käsittelyssä. Huoltajien vaikutusmahdollisuuksia opiskeluhoiton toimintamallien kehittämisessä, oppilaitoksen toiminnan arvioinnissa, ruokailujärjestelyissä, kodin ja oppilaitoksen yhteistyössä sekä yhteisöllisyyttä lisäävissä toimintatavoissa olisi hyvä lisätä. Lisäksi opiskelijoiden hyvinvointia koskevat tiedot on hyvä käsitellä huoltajien kanssa.

Ammatillisen koulutuksen tietoja ei ole TEAviisarissa. Tämä johtuu koulutuksen järjestämistä vastuun siirtymisestä Kemijärven kaupungilta Rovaniemen koulutuskuntayhtymälle, jonne kysely on kohdistettu.

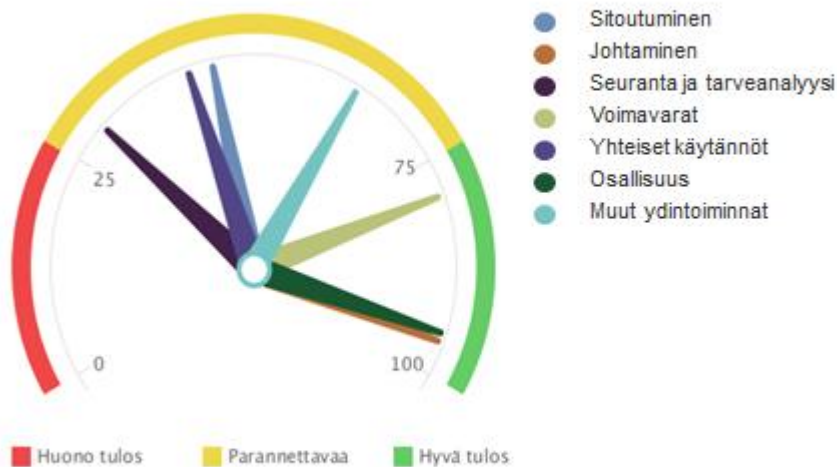
Liikunta : Kemijärvi 2016

Parannettavaa:

Eri ohjelmat tulisi käsitellä luottamushenkilöhallinnossa ja johtoryhmässä: liikuntalaki, liikuntapaikkarakentamisen suunta-asiakirja, Istu vähemmän – voi paremmin! (kansalliset suositukset istumisen vähentämiseksi) ja varhaiskasvatuksen uusi liikkumis- ja hyvinvointiohjelma – Ilo kasvaa liikkuen. Kaupungilla tulisi olla liikuntasuunnitelma/kehittämisohjelma, jossa on huomioitu mm. pyöräilyn ja kävelyn edistäminen. Viimeksi laaditussa hyvinvointikertomuksessa ei ole kuvausta kuntalaisten liikunta-aktiivisuudesta. Kunnassa ei ole poikkihallinnollista työryhmää, jossa käsitellään liikunnan edistämistä. Ryhmä on joko tätä työtä varten tai se voi käsitellä myös muita asioita, esim. hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työryhmä. Vuoden 2016 toiminnan suunnittelussa ei ole määritelty tavoitteita eikä resursseja erikseen työikäisten, ikääntyneiden, lasten ja nuorten, maahanmuuttajien tai soveltavan liikunnan edistämiseksi. Terveyttä ja hyvinvointia edistävää liikuntaa koordinoiva hallintokunta on ollut aikaisemmin epäselvä. Tällä hetkellä se on hyvinvointipalvelualue. Toiminta- ja taloussuunnitelman tulisi sisältää tavoitteita kuntalaisten liikunnan edistämiseksi. Liikunnasta vastaavien viranhaltijoiden olisi tärkeää osallistua kaavoitusprosessiin. Virallisesti hyväksytyt liikuntapaikkojen käyttövuorojen jakoperusteet tulee laatia ja hyväksyttää. Eri ikäryhmien liikunta-aktiivisuutta olisi hyvä seurata ja raportoida säännöllisesti luottamushenkilöille ja johtoryhmälle. Kevyen liikenteen väyliä (m/asukas) on vähän. Pallokenttiä, liikuntasaleja ja jääturheilualueita on väestöön nähden vähän. Kunnassa tulisi olla säännöllisesti kokoontuva liikuntaseurojen, yhdistysten ja kunnan yhteinen asiantuntijaelin tai yhteiskokous esim. liikuntafoorumi. Asukkaiden ja asiakkaiden vaikuttamistapoja olisi hyvä lisätä mm. liikuntapaikkojen kehittämisessä. Varhaiskasvatuksen liikuntaa edistävät toimintatavat tulee kirjata varhaiskasvatussuunnitelmaan.

Perusterveydenhuolto : Kemijärvi 2016

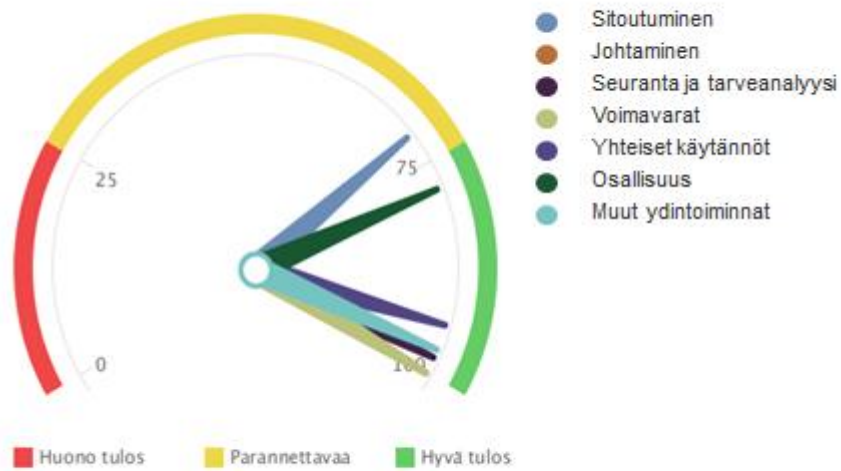

Parannettavaa:

Suun terveydentilasta, tupakoinnista, ylipainosta, päihdehaittojen kehityksestä ja masennuksen yleisyydestä tulee raportoida luottamushenkilöille. Seuranta ja raportointia pitäisi tehostaa tupakoinnin ja päihdehaittojen kehityksen osalta. Terveyskeskuksen erityistyöntekijöiden resursoinnissa on vajausta: seksuaalineuvojan täydennyskoulutuksen saanut työntekijä, ravitsemusterapeutti ja osteoporoosihoitaja. Terveyskeskuksessa tulisi olla kirjattu käytäntö tai ohjeistus terveysneuvonnan tarjoamisesta mm. rasva-aineenvaihduntahäiriöiden lääkkeetön hoito, huumausaineiden käyttäjille neuvontaa, unettomuuden lääkkeetön hoito, tupakkatuotteiden ja alkoholin käytön vähentäminen ja lopettaminen, lääkeriippuvuus, terveyden kannalta liian vähäinen liikunta, imetyksen edistäminen ja iäkkäiden kaatumisten ehkäisy. Samoin kirjattu toimintaohje tulisi olla tuen ja ohjauksen tarjoamisesta erityisryhmille: lapsille vanhemman kärsiessä mielenterveys- tai päihdeongelmista, mielenterveyspotilaiden omaisille tai läheisille sekä lähisuhde- ja perheväkivallan uhreille ja tekijöille. Oppilaitosten terveellisuuden ja turvallisuuden sekä yhteisön hyvinvoinnin tarkastukset olisi hyvä olla kuntalaisten avoimesti tarkasteltavissa esim. kunnan verkkosivuilla. Kehittämis- tai kokemusasiantuntijoita olisi suositeltavaa ottaa mukaan palvelujen suunnitteluun ja kehittämiseen. Aukkoille pitäisi järjestää mahdollisuuksia osallistua talouden suunnitteluun. Ensisynnyttäjille ja uudelleensynnyttäjille tulisi järjestää vähintään 3 lääkärintarkastusta. Lisäksi rakenneultraääni tulisi järjestää 24. raskausviikon jälkeen.

Ikääntyneiden palvelut : Kemijärvi 2014

Parannettavaa:

Kansallisten ohjelmien käsittely luottamusmiesorganisaatiossa ja johtoryhmässä, mm. LAATUSUOSITUS hyvän ikääntymisen turvaamiseksi ja palvelujen parantamiseksi 2017–2019.

TALOUS JA ELINVOIMA - Yhteenveto

Väestörakenne kertoo kaupungin elinvoimaisuudesta ja vaikuttaa hyvinvointipalveluiden järjestämiseen. Kokonaiskuvan luominen kunnan hyvinvointitilanteesta pelkästään väestörakenteen pohjalta on vaikeaa. Lukujen taakse kätkeytyvät aina ihmiset ja heidän inhimillisen elämän kaikki ulottuvuudet. Näitä ovat mm. terveys ja toimintakyky, elintaso, sosiaaliset suhteet, elämän mielekkyys, tyytyväisyys palveluihin sekä viihtyisä ja turvallinen ympäristö.

Kaupungin väestörakenteen vinoutumisesta johtuen palvelurakenne on ikäihmispainotteista. Kaupungin syntyvyys on alhaista ja demografinen huoltosuhde on noussut. Toisaalta paluumuutto on vahvistunut, mutta se ei näy vielä nettomuutossa. Paluumuuttoa voidaan vahvistaa kaupungin palveluiden houkuttelevuudella.

Kemijärveläisistä yrityksistä 92,5 % on mikroyrityksiä, joissa työskentelee alle 10 henkilöä. Kaupungin tulee huolehtia yrittämisen edellytyksistä varmistamalla, että toimintaympäristö pysyy yritysmuotoisena. Päätöksenteossa tulee huomioida yritysvaikutukset. Hankinnat tulee jakaa osiin ja kilpailuttaa avoimesti. On tärkeää, että työntekijöille annetaan valmiudet ymmärtää yrittäjyyttä ja kannustetaan kysymään yrittäjien näkemyksiä. Strategiset valinnat muuttuvat teoiksi kun jokainen työntekijä toimii niiden mukaan.

Kemijärven kehitysnäkymät ovat positiiviset ja odotusarvot biojalostamon investointipäätöksestä vuonna 2018 korkeat. Ilman biojalostamoakin kaupungin verotulokehitys on ollut viime vuosina positiivinen ja työllisyyden nousu näkyy elinvoimaisuuden kasvuna. Suomen matkailualueen kehityksen odotetaan myös osaltaan vahvistavan Lapin matkailutulojen kasvua ja Itä-Lapin matkailun kehitystä.

Kaupungin taloustilanne on ollut viime vuodet erittäin haastava kaupungin palvelurakenteen vinouman ja käyttötalous- ja investointimenojen kasvun vuoksi. Kaupungin velkataakka on mittava ja rahoituspuskuria tulevia investointitarpeita varten ei ole. Kemijärvi-konsernin kriisikuntakriteereistä täyttyy kolme ja kaupungin talouden tilanne on hälyttävä korkean velkamäärän ja epäsuhtaisen palvelurakenteen vuoksi. Kattamattomia alijäämiä on vuoden 2016 tilinpäätöksen mukaan 1,035 milj. euroa ja ennakoitavissa on, että vuonna 2017 taseeseen kertyneiden alijäämien määrä kasvaa.

Tavoitteena on pitää Kemijärvi edelleen alueellisena, Itä-Lapin keskuksena. Vaikka haasteena ovat kuntatalouden heikkous ja lainamäärän korkea taso, on työllisyysnäkymät parantunut. Kaupungin uudella Onnen tunne -brändillä, yhdessä yrittäjien, järjestöjen, yhdistysten ja kylätoimikuntien kanssa, voidaan vaikuttaa myönteisesti kaupungin elinkeinorakenteeseen, palveluihin ja asukkaiden hyvinvointiin.

LAPSET, VARHAISNUORET JA LAPSIPERHEET - Yhteenveto

Varhaiskasvatuksessa päivähoidon tarve on kasvanut. Perheiden tarpeet päivähoitoon muuttuvat muun muassa työllisyyden tai opiskelun johdosta. Mikäli varhaiskasvatuspalveluissa ja esiopetuksessa olevien lasten määrä säilyy ennallaan tulevina vuosina, palveluissa tarvitaan jo toiminnassa olevat päiväkodit. Tarpeen kysynnän muutoksiin on Kemijärven varhaiskasvatuksen palveluverkkoselvityksessä toimenpide-ehdotukset.

Perusopetuksessa kodin ja koulun välistä yhteistyötä on toteutettu monessa muodossa. Wilman välityksellä, vanhempainvartit ja vanhempainillat ovat kiinteä osa koulun arkea. Kouluilla toimii myös vanhempainneuvosto, joka osallistuu koulun toiminnan suunnitteluun. Oppilashuoltoryhmä toimii 1.8.2014 voimaan tulleen oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukaan. Lain mukaan ryhmä käsittelee koulun yhteisöllisiä asioita. Yksittäisen oppilaan asioissa kootaan monialainen asiantuntijaryhmä tarpeen mukaan. Kuraattori ja terveydenhoito palveluja on riittävästi, mutta psykologi palveluita on saatavilla liian vähän.

Koululta ja muilta toimijoilta saadun palautteen perusteella oppilaiden tuen tarve on kasvussa. Kasvu näkyy koululta otetuissa yhteydenotoissa lastensuojeluun ja perheneuvolaan. Koulujen henkilöstöresurssien tarkasteluun ja koulun sekä muiden toimijoiden välisten uusien tukitoimien kehittämiseen on tarvetta. Viimeksi mainitusta esimerkkinä voisi nostaa etsivän nuorisotyön työskentelyn yläkoulun tukena.

Kulttuuri- ja vapaa-ajan palveluja on riittävästi ja niihin ei ole pääsääntöisesti jonoja. Ryhmäkoot ovat pienet ja hintataso palveluihin on kohtuullinen. Muita kunnallisia palveluita, jotka tukevat lapsiperheitä, ovat sairaala Lapponian tiloihin rakennettu hyvinvointikeskus ja palvelusetelillä saatava kotiapu. Vanhemmuuden tukemisen kehittäminen kasvatustyössä on noussut esille monelta taholta. Yhteistyö järjestöjen ja kolmannen sektorin toimijoiden kanssa on tärkeää.

Kouluterveyskyselyn 2017 tuloksista merkittävimmät ilonaiheet olivat nuorten tupakoinnin ja humalajuomisen väheneminen sekä ylipainaisuuden pysähtyminen verrattuna vuoden 2013 lukuihin. Läheisen ystävän puute on vähentynyt. Kyselyn mukaan vuonna 2010 noin 16 % nuorista kertoi, että ei omista yhtään ystävää ja vuonna 2017 se oli laskenut 12 %:in. Koulukiusaamisen suhteen on tapahtunut hyvää kehitystä. Peruskoulun 8-9 lk:n oppilaista 6,1 % kertoi, että heitä kiusataan ainakin kerran viikossa. Luku on johdonmukaisesti pienentynyt aikaisempiin kyselyihin verrattuna. Kiusaamiseen osallistuminen on selvästi myös vähentynyt. Vuoden 2011 kyselyyn vastanneista nuorista 51,7 % ilmoitti, ettei ole osallistunut kiusaamiseen milloinkaan. Vastaava luku 2017 kyselyssä oli 75,3 %. Vaikka kiusaaminen on määrällisesti vähentynyt, kiusaaminen on saanut uusia muotoja, joista sosiaalisessa mediassa tapahtuva kiusaaminen on hyvä esimerkki.

NUORET JA NUORET AIKUISET - Yhteenveto

Kemijärvellä Lapin ammattiopisto tarjoaa ammatillista koulutusta nuorille ja aikuisille. Lisäksi tarjolla on valmentavaa koulutusta. Ensi vuoden alussa uudistuu koko ammatillinen koulutus. Nykyiset lait yhdistetään uudeksi sekä nuoria että aikuisia koskevaksi lainsäädännöksi. Lisäksi uudistetaan koulutuksen rahoitus, ohjaus, tutkintorakenne, koulutuksen toteuttamismuotoja sekä järjestäjärakennetta. Käytännössä se tarkoittaa, että opinnoissa lisätään työpaikoilla tapahtuvaa oppimista ja yksilöllisiä opintopolkuja sekä puretaan sääntelyä. Keskeisenä lähtökohtana on osaamisperusteisuus ja asiakaslähtöisyys. Ammatillisen koulutuksen tarjonnasta paikkakunnalla on pidettävä huoli.

Kemijärven lukio toimii Hillatien kouluyhteisössä. Opiskelijakunta- ja tukioppilastoiminta ovat lukiossa aktiivisia. Sähköisen pedagogiikan kehittäminen on tällä hetkellä lukion isoin haaste. Lukioon ja ammattikouluun tulevien uusien opiskelijoiden valinnanvapautta lisää edelleen se, että paikkakunnalla pystyy suorittamaan ns. kaksoistutkinnon. AMK- opintojen suorittamismahdollisuuksiin on tulevaisuudessa kiinnitettävä huomiota.

Kouluterveyskysely 2017 mukaan toisen asteen opiskelijoista viikoittaista väsymystä koki keskimäärin 35,7 % opiskelijoista ja viikoittaisia niska- tai hartiakipuja oli 42,5 % opiskelijalla. Ylipainoisia oli 38,5 % opiskelijoista. Myöhään valvominen oli toisen asteen opiskelevilla yleistä. Ammattiin opiskelevista 35 % tupakoi päivittäin ja 20 % joi itsensä humalaan vähintään kerran kuukaudessa. Molemmat edellä mainitut toiminnot ovat myös toisen asteen opiskelijoiden keskuudessa vähentyneet selvästi. Laittomia huumeita vähintään kerran elämänsä aikana oli kokeillut 5,1 % vastaajista.

Yleisesti ottaen päihteisiin liittyvä kehitys on ollut siis positiivista. Kuitenkin meneillään olevan Valpas-hankkeen tuloksena on noussut esille nuorten ja nuorten aikuisten positiivisempi suhtautuminen huumeisiin ja sitä myöden huumeiden käyttökin on lisääntynyt. Kemijärvellä on joukko huumausaineiden käyttäjiä sekä sekakäyttäjiä, joiden hoidolliseen tukeen ja sen kehittämiseen on kiinnitettävä huomiota. Tämä tarkoittaa myös sitä, että kokonaisvaltaisesta ennaltaehkäisevästä päihde- ja mielenterveystyöstä on pidettävä huolta.

Kemijärven nuorisotoimen toiminnan painopiste on ennaltaehkäisevässä nuorisotyössä. Nuorisotoimen näkyvin toimintamuoto on nuorisotilatoiminta. Kaupungin nuorisotilat ovat maksutta nuorten käytettävissä. Toimintaa pyritään järjestämään toivomusten mukaan ja yhteistyössä nuorten kanssa. Nuorisotiloja annetaan maksutta myös nuorisojärjestöjen ja nuorten toimintaryhmien käyttöön sekä harkinnan mukaan myös muille järjestöille. Leiri- ja retkitoimintaa järjestetään koululaisten lomien aikana yh-teistyössä nuorten parissa työskentelevien tahojen kanssa. Uskalla sanoa ei-leirejä, uusille 7-luokkalaisille, on järjestetty yli 15 vuoden ajan.

Etsivä nuorisotyö on erityisnuorisotyötä, jonka ensisijaisena tehtävänä on auttaa 13 -29-vuotiaita nuoria, jotka ovat koulutuksen tai työmarkkinoiden ulkopuolella tai jotka tarvitsevat tukea saavuttaakseen tarvitsemansa palvelut. Etsivä nuorisotyö etsii nuoren kanssa ratkaisuja nuoren pulmiin ja kysymyksiin ja auttaa nuorta saavuttamaan tarvitsemansa palvelut. Se tarjoaa nuorelle varhaista tukea ja rinnalla kulkua, jos nuori sitä itse haluaa. Vaikka kohderyhmäksi ovat rajattu palvelujen ulkopuoliset nuoret, on etsivässä työssä silti mukana monia sellaisia nuoria, joilla on montakin tukipalvelua ympärillään. Heistä moni ei syystä tai toisesta kykene palveluista itsenäisesti hyötymään, joten etsivä kulkee nuoren rinnalla.

Kemijärven etsivän nuorisotyön lähtökohtana on verkostoyhteistyö. Etsivä nuorisotyö toimii yhdessä moniammatillisen yhteistyöverkoston kanssa auttaen nuorta etenemään polullaan. Toimivaa verkostoyhteistyötoimintamallia on kehitetty viime vuosina. Etsivä nuorisotyön uusien toimintamuoto on Cafe Cappuccino, kahvilatoiminta. Kahvila on avoinna tiistaisin klo 15 – 19 nuorisotila kämpällä ja sen toiminta on suunnattu 17 – 29- vuoden ikäisille nuorille ja nuorille

perheille. Kahvila on ns. matalan kynnyksen kohtaamispaikka ja se tarjoaa nuorille tukea, palveluja ja tietoa samasta paikasta. Vuonna 2016 kävijöitä kahvilassa 251 nuorta.

Kaupungin nuorisoneuvostossa on edustus yläkouluista, ammattiopistolta ja lukiosta. Nuorisoneuvoston tarkoituksena on tarjota Kemijärveläisille nuorille mahdollisuus olla mukana kunnallisessa päätöksenteossa, edistää nuorten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia sekä kannustaa nuoria osallistumaan ja vaikuttamaan yhteiskunnallisiin asioihin.

Kaupunki työllistää koululaisia ja opiskelijoita kesätyöhön vuosittain. Vuonna 2017 oli 46 koululaista kahden viikon ja 25 opiskelijaa kuukauden mittaisissa työsuhteissa kaupungin eri yksiköissä.

Pitkäaikaistyöttömyys nuorten keskuudessa ei ole suurta. Pitkäaikaistyöttömänä olevia, alle 25 vuotiaita nuoria, oli joulukuussa vuonna 2017 vain muutama nuori. Lokakuun 2017 Kemijärven työttömyystilastot kertovat kuitenkin, että työttömiä alle 25-vuotiaita nuoria on yhteensä 31. Tämän ryhmän työttömyyden syihin ja työpaikkojen löytymiseen on syytä kiinnittää erityishuomiota. Pitkäaikaisen seurannan ja kokemuksen perusteella on havaittu, että neuropsykiatriset haasteet ovat suurin syy, jotka voivat hoitamattomana johtaa nuoren syrjäytymiseen. Kaupunkiin on koulutettu runsaasti neuropsykiatrisia valmentajia, mutta ei vielä riittävästi, jotta tunnistaminen ja avun tarjoaminen perheisiin tapahtuisi riittävän varhaisessa vaiheessa.

TYÖIKÄISET - Yhteenveto

Kemijärveläisistä yrityksistä 92,5 % on mikroyrityksiä, joissa työskentelee alle 10 henkilöä. Kaupunki panostaa yritys yhteistyöhön tukien yrittäjiä ja yhdistyksiä, jotka palkkaavat pitkäaikaistyöttömiä. Vuonna 2017 tehtiin piilotyöpaikkakartoitus yrityksiin ja löytyneisiin työpaikkoihin työllistettiin työttömiä kuntalaisia. Kartoituksen tuloksena on selvästi nähtävissä yrittäjien myönteinen näkemys tulevaisuuteen ja mahdollisuuksiin työllistää.

Kemijärven kaupunki on ottanut vahvan roolin työllisyydenhoidossa. Kaupunki tarjoaa kaikille työttömille laaja-alaisen terveystarkastuksen (sähköinen ajanvaraus) ja seurannan sekä hoitoon ohjauksen sairaala Lapponiassa sijaitsevassa kuntoutusyksikössä. Lisäksi tarjotaan toiminnallisia työkyvyn arviointeja, eläkeselvittelyä sekä monipuolisia työhönkuntoutusprosesseja. Kaupunki ostaa laadukkaita kuntouttavan työtoiminnan palveluja sekä yksilövalmennuspalvelua heikossa työmarkkina-asemassa oleville asiakkaille Saura-säätiöltä. Pitkäaikaistyöttömille tarjotaan palkkatuettua työtä ja koululaisille ja opiskelijoille kesätyömahdollisuuksia. Työttömälle asiakkaalle laaditaan verkostoyhteistyönä työhön, koulutukseen, kuntoutumiseen tai eläkeselvittelyihin tähtäävä jatkopolku.

Työttömyysprosentti Kemijärvellä on laskenut tammikuun 2016 19,5 %:sta syyskuun 2017 14,3 %:in. Pitkäaikaistyöttömyys on laskenut vuoden 2016 tammikuun 205 henkilöstä vuoden 2017 lokakuun määrään, 131 henkilöä. Työllisyysyksikön kautta on saatu 41 myönteistä eläkepääätöstä työkyvyttömille työttömille kuntalaisille ja eläkeselvittelyssä on useita kymmeniä työttömiä. Yhteistyö kaupungin ja yrittäjien välillä on kasvanut. Yhteisvaikutuksena kaupungin osarahoittama pitkäaikaistyöttömille maksettava työmarkkinatukimaksu on huomattavasti pienentynyt omaksutun toimintamallin vaikutuksesta.

IKÄIHMISET - Yhteenveto

Ikäihmisten kotitalouksien määrä, jotka ovat kotihoidon ja tukipalveluiden piirissä on kasvanut vuosi vuodelta. Vuonna 2016 niitä oli 498 kappaletta. Palveluja on edelleen kehitettävä ja monipuolistettava kuntouttavampaan sekä lähipalvelujen suuntaan. Laitospaikkojen määrää on saatu alaspäin vuodesta 2014 alkaen.

Ikäihmisten elämänlaatua, turvallisuutta ja osallisuutta ovat tukeneet kansalaisopisto, vireät eläkeläisjärjestöt ja omalta osaltaan monella kylällä toimivat kylätoimikunnat. Omaishoitajien määrä on pysynyt tasaisena lähes koko 2010-luvun. Omaishoidossa on tärkeä huomioida, että niin hoidettavista kuin hoitajista yli puolet on yli 65-vuotiaita.

Vuonna 2017 sosiaali- ja terveysministeriö uudisti laatusuositustaan hyvän ikääntymisen turvaamiseksi ja palvelujen parantamiseksi. Siinä otetaan huomioon ohjaus- ja toimintaympäristössä meneillään olevat muutokset sekä hallitusohjelman ja julkisen talouden suunnitelman tavoitteet. Hallitus on evästännyt laatusuositusten uudistusta marraskuussa 2016 edellyttämällä, että henkilöstön mitoittamista yhdenmukaistetaan niin, että julkisilla ja yksityisillä palveluntuottajilla on samat vaateet. Henkilöstömitoitukseen lasketaan jatkossa mukaan joustavammin perusteiden iäkkäiden hoitoon ja huolenpitoon osallistuvaa henkilökuntaa.

Uutena ohjausmuotona vanhuspäivälain ja laatusuosituksen ohella toimii hallituksen kärkihanke: Kehitetään ikäihmisten kotihoitoa ja vahvistetaan kaikenikäisten omaishoitoa. Tämä kärkihanke toteutetaan vuosina 2016–2018 ja se osaltaan toimeenpanee uudistetun laatusuosituksen sisältöjä.

Laatusuosituksen tavoitteena on turvata mahdollisimman terve ja toimintakykyinen ikääntyminen koko ikääntyneelle väestölle sekä laadukkaat ja vaikuttavat palvelut niitä tarvitseville iäkkäille henkilöille. Näin ollen – vanhuspäivälain tapaan – osa suosituksista kohdistuu nimenomaisesti väestö- ja osa yksilötasolle.

Laatusuosituksen keskeiset sisällöt ovat:

1. Turvataan yhdessä mahdollisimman toimintakykyistä ikääntymistä
2. Asiakas- ja palveluohjaus keskiöön
3. Laadulla on tekijänsä
4. Ikäystävällinen palvelujen rakenne
5. Teknologiasta kaikki irti.

Kullakin sisältöalueella on omat suosituksensa. Erityistä huomiota on kiinnitetty siihen, että suositeltaville asiakokonaisuuksille on tietoon perustuvat perustelunsa ja käytettävissä indikaattoreita, joiden avulla suositusten toteutumista voidaan järjestelmällisesti arvioida. Myös keskeiset käsitteet on määritelty.

KAIKKI IKÄRYHMÄT - Yhteenveto

Hyvinvointikertomuksen päivityksen ja tilannekatsauksen myötä tähän lisätään pelastustoimen ja poliisin katsaukset.

Hyvinvointitiedon ja tehtyjen toimenpiteiden arviointi

TEAvisari on Terveyden ja hyvinvoinninlaitoksen ylläpitämä työväline kunnille. Tulokset kuvaavat terveydenedistämisasiivisuutta eli kunnan toimintaa asukkaidensa terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi. Mittaamisessa on keskitytty erityisesti organisaatioiden kykyyn integroida terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen organisaation perustoimintaa, niin että saavutetaan vaikutuksia kuntalaisten terveydessä ja hyvinvoinnissa. Terveydenedistämisasiivisuutta mitataan TEAvisarissa seuraavilla toimialueilla:

- perusterveydenhuolto
- perusopetus
- lukiokoulutus
- ammatillinen koulutus
- liikunta
- kuntajohto
- ikääntyneiden palvelut

TEAvisarin tulosten tarkastelussa on syytä ottaa huomioon muutama näkökulma. Tiedot ovat osin vanhoja. TEAvisarin kyselyyn vastaaja ei välttämättä ole tiennyt oikeaa vastausta. Tämä johtuu henkilöstövaihdoksista ja mm. siitä, että kysely on ohjautunut väärälle henkilölle tai että vastauksia ei ole käsitelty ryhmässä. Seuraavassa on kuitenkin tuoreimman TEAvisarin mukaan Kemijärven vahvuudet ja kehittämiskohteet eri toimialueilla.

Perusterveydenhuolto: Kemijärvi 2016

Vahvuudet	Vastaus 2016	Kommentit 2017
Osallistumis- ja vaikuttamistavat: Otettu palvelujen käyttäjiä mukaan terveyskeskuksen toimielimiin	Kyllä	Ei
Koulu- ja opiskeluterveydenhuollon henkilöstön työpanoksen mitoitukseen vaikuttaneet tekijät: Kuraattoritoiminnan voimavarat kouluissa	Kyllä	Käytössä
Koulu- ja opiskeluterveydenhuollon henkilöstön työpanoksen mitoitukseen vaikuttaneet tekijät: Psykologitoiminnan voimavarat kouluissa	Kyllä	Käytössä
Raportointi toimintakertomuksessa: Ylipaino	Kyllä	Ei
Ohjelmien käsittely luottamushenkilöhallinnossa: Ehkäise, edistä, vaikuta - Seksuaali- ja lisääntymisterveyden toimintaohjelma 2014-2020	Esitelty	Ei
Raportointi toimintakertomuksessa: Suun terveydentila	Kyllä	Kyllä

Koulu- ja opiskeluterveydenhuollon henkilöstön työpanoksen mitoittamiseen vaikuttaneet tekijät: Maahanmuuttajataustaisten oppilaiden lukumäärä	Kyllä	Ei
Sairaanhoitopiirin kanssa sovittu yhteistyöstä: Tupakkatuotteiden käytön vähentäminen	Kyllä	
Koulu- ja opiskeluterveydenhuollon henkilöstön työpanoksen mitoittamiseen vaikuttaneet tekijät: Erityistä tukea vaativien oppilaiden lukumäärä	Kyllä	Ei
Suunnitellut terveystarkastukset äitiysneuvolassa: Vähintään 10 terveydenhoitajan tarkastusta uudelleensynnyttäjälle	10 tarkastusta	10 tarkastusta

Kehittämiskohteet	Vastaus 2016	Kommentit 2017
Terveystarkastukset: Työttömät	Kyllä	Kyllä
Neuvonta ja ohjaus erityisryhmille: Lähisuhde- ja perheväkivallan uhreille	Ei	
Terveyskeskuksen erityistyöntekijät: Ravitsemussuunnittelija, ravitsemusterapeutti	Ei	Ei
Osallistumis- ja vaikuttamistavat: Otettu kehittämissasiakkaita/kokemusasiiantuntijoita mukaan palvelujen suunnitteluun/kehittämiseen	Kyllä	Kyllä
Terveyskeskuksen erityistyöntekijät: Seksuaalineuvojan täydennyskoulutuksen saanut työntekijä	Kyllä	Seksuaaliterapeutti
Terveysneuvonnan tarjoaminen: Tupakkatuotteiden ja alkoholin käytön vähentäminen/lopettaminen	Ei	Kyllä
Suunnitelmallinen seuranta: Päihdehaittojen kehitys	Ei	
Suunnitelmallinen seuranta: Tupakointi	Ei	Ei
Raskausajan seulontojen tarjonta: Rakenneultraääni raskausviikon 24 jälkeen	Ei	20-24 viikolla LKS:ssä
Terveysneuvonnan tarjoaminen: Imetyksen edistäminen	Ei	Kyllä

Perusopetus: Kemijärvi 2015

Vahvuudet	Vastaus 2015	Kommentit 2017
Oppilaiden vaikutusmahdollisuudet: Opetussuunnitelman laatiminen ja päivittäminen	Kyllä	Kyllä
Huoltajien vaikutusmahdollisuudet: Opetussuunnitelman laatiminen ja päivittäminen	Kyllä	Kyllä
Koulupäivän liikuntaa lisäävät toimenpiteet: Oppilaiden koulutus liikunnan vertaisohjaajiksi (välitunti liikuttajat)	Kyllä	Kyllä
Oppilashuoltotyö: Oppilaan itsenäisen päättövaltaisuuden arviointi oppilashuoltoasiassa	Vuosittain tai jatkuvasti	Kyllä
Oppilashuoltosuunnitelmaa ollut laatimassa: Oppilaiden edustaja	Toteutuu vaihtelevasti	Toteutuu vaihtelevasti
Oppilaiden vaikutusmahdollisuudet: Koulun toiminnan arviointi	Kyllä	Kyllä
Huoltajien vaikutusmahdollisuudet: Kouluruokailun järjestäminen	Toteutuu vaihtelevasti	Kyllä
Oppilashuoltosuunnitelmaa ollut laatimassa: Vanhempien/huoltajien edustaja	Toteutuu vaihtelevasti	Ei
Huoltajien vaikutusmahdollisuudet: Koulun toiminnan arviointi	Kyllä	Kyllä
Koulunkäyntiavustajien/-ohjaajien henkilöstömitoitus: Koulunkäyntiavustajan/-ohjaajan työpanos/100 oppilasta	Toteutuu hyvin	Toteutuu hyvin

Kehittämiskohteet	Vastaus 2015	Kommentit 2017
Viimeisimmän työolotarkastuksen ajankohta ja osallistajat: Rehtori	Ei lainkaan	Kyllä
Viimeisimmän työolotarkastuksen ajankohta ja osallistajat: Muun tahon edustaja	Ei lainkaan	Kyllä
Viimeisimmän työolotarkastuksen ajankohta ja	Ei lainkaan	Kyllä

osallistujat: Tehty kolmen vuoden sisällä		
Oppilashuoltosuunnitelmaa ollut laatimassa: Psykologi	Ei	Ei
Koulun psykologimitoitus: Koulupsykologin työpanos/100 oppilasta	Psykologipalvelu perhe- ja mielenterveysklinikalta	Psykologipalvelu perhe- ja mielenterveysklinikalta
Oppilashuoltoryhmän kokoonpano: Psykologi	Ei	Tarvittaessa
Viimeisimmän työolotarkastuksen ajankohta ja osallistujat: Terveystieteiden vironomainen	Ei lainkaan	Kyllä
Viimeisin työolotarkastus tiedossa: Melu, valaistus, lämpötila, ilmanvaihto ym.	Paljon kehitettävää	Kyllä
Koulukiusaamisen seuranta: Kirjaamalla ja tilastoimalla havaitut tapaukset	Paljon kehitettävää	Kyllä
Oppilaiden terveyden ja hyvinvoinnin tietojen raportointi: Oppilaitoksen henkilöstölle	Ei	Ei

Lukiokoulutus: Kemijärvi 2016

Vahvuudet	Vastaus 2016	Kommentit 2017
Sosiaalityön henkilöstömitoitus: Kuraattorin työpanos/100 opiskelijaa	8 tuntia viikossa tai enemmän	8 tuntia viikossa tai enemmän
Häiriöiden ja ongelmatilanteiden seuranta: Opiskelijoiden välinen sukupuolinen häirintä	Esiintyi, kirjattiin ja lukumäärätiedosta tehtiin yhteenveto	Kyllä
Opiskelijoiden vaikutusmahdollisuudet: Ruokailujärjestelyjen suunnittelu, toteuttaminen tai arviointi	Kyllä	Kyllä
Opiskelijoiden vaikutusmahdollisuudet: Järjestyssääntöjen laatiminen	Kyllä	Kyllä
Opiskeluhoitoryhmän kokoontuminen: Kokoontumistiheys	Vähintään kerran kuukaudessa	Kokoontuu 5 kertaa lukuvuodessa
Tupakoinnin ja päihteidenkäytön seuranta: Huumeiden käyttöepäily/tarjonta oppilaitoksessa	Esiintyi, kirjattiin ja lukumäärätiedosta tehtiin yhteenveto	Ei ole

Opiskelijoiden vaikutusmahdollisuudet: Oppilaitoksen tilojen ja piha-alueiden suunnittelu	Kyllä	Kyllä
Häiriöiden ja ongelmatilanteiden seuranta: Ilkivalta	Esiintyi, kirjattiin ja lukumäärätiedosta tehtiin yhteenveto	Ei ole ollut
Häiriöiden ja ongelmatilanteiden seuranta: Henkilöstön epäasiallinen käytös opiskelijaa kohtaan	Esiintyi, kirjattiin ja lukumäärätiedosta tehtiin yhteenveto	Esiintyi, kirjattiin ja lukumäärätiedosta tehtiin yhteenveto
Opiskelijoiden vaikutusmahdollisuudet: Opiskelijoiden hyvinvointia koskevien tulosten käsittely	Kyllä	Kyllä

Kehittämiskohteet	Vastaus 2016	Kommentit 2017
Tupakoinnin ja päihteidenkäytön ehkäisy: Puuttuminen opiskelijan alkoholin ja huumeiden käyttöön	Ei yhteistä käytäntöä	Toimintaohjeet on kyseisiä tilanteita varten
Poissaolot: Yhteinen käytäntö poissaolojen ehkäisemisestä ja niihin puuttumisesta	Ei yhteistä käytäntöä	Toimintaohjeet on kyseisiä tilanteita varten
Tupakoinnin ja päihteidenkäytön ehkäisy: Puuttuminen henkilöstön alkoholin ja huumeiden käyttöön	Ei yhteistä käytäntöä	Toimintaohjeet on kyseisiä tilanteita varten
Kiusaamistapausten käsittely: Suunnitelma kiusaamisen ehkäisemiseksi	Ei yhteistä käytäntöä	Ei
Tupakoinnin ja päihteidenkäytön ehkäisy: Puuttuminen opiskelijoiden tupakkatuotteiden käyttöön	Ei yhteistä käytäntöä	Kyllä
Tapaturmien ja onnettomuuksien ehkäisy: Käytäntö ensiavun järjestämisestä	Ei yhteistä käytäntöä	Kyllä
Tupakoinnin ja päihteidenkäytön ehkäisy: Päihteiden käytön ehkäisy	Ei yhteistä käytäntöä	Kyllä
Tupakoinnin ja päihteidenkäytön seuranta: Opiskelija päihtyneenä oppilaitoksessa	Ei seurata	Ei
Viimeisimmän työolotarkastuksen ajankohta ja	Ei lainkaan	Kyllä

osallistujat: Rehtori/apulaisrehtori		
Poissaolot: Yhteinen käytäntö keskeyttämisvaarassa olevien opiskelijoiden tukemisesta	Ei yhteistä käytäntöä	Kyllä

Ammatillisen koulutuksen tietoja ei ole toimitettu.

Liikunta: Kemijärvi 2016

Vahvuudet	Vastaus 2016	Kommentit 2017
Liikuntapaikat: Kunnan vesiliikuntatilat, allaspinta-ala m ² /1000 asukasta	395 m ²	395 m ²
Liikuntapaikat: Kunnan ulkoilureitit	8 kpl	8 kpl
Säännöllinen seuranta: Ulkoliikuntapaikkojen käyntitietoja	Vuosittain tai jatkuvasti	Vuosittain
Esittely luottamushenkilöille: Liikuntaseuratoimintaan osallistuvien lasten ja nuorten suhteellista osuutta	Kyllä	Kyllä
Aikuisten harjoitusvuoromaksut: Koulujen liikuntasalit	Maksuttomia	Ulkopuolisilta käyttäjiltä peritään maksu
Koulupäivän liikuntaa lisäävät toimenpiteet: Oppilaiden koulutus liikunnan vertaisohjaajiksi (välituntiliikuttajat), % kouluista	Toteutuu kaikissa kouluissa	Toteutuu kaikissa kouluissa
Liikuntapaikat: Kunnan kuntosalit	2 kpl	2 kpl
Liikunnan edistäminen strategioissa: Liikuntasuunnitelma tai kehittämisohjelma	Kyllä	Kyllä
Aikuisten harjoitusvuoromaksut: Urheilu- ja pallokentät	Maksuttomia	Ulkokentät maksuttomia
Yhteenveto hyvinvointikertomuksessa: Liikuntapaikkojen käyntitiedot	Kyllä	Kyllä

Kehittämiskohteet	Vastaus 2016	Kommentit 2017
Kaavoitusprosessiin osallistuminen: Kertomalla liikunnan ja ulkoilun olosuhteisiin liittyvistä	Ei	Ei

aloitteista/tavoitteista kaavoittajalle, liikennesuunnittelijalle tai tekniselle johtajalle		
Tavoitteet toiminta- ja taloussuunnitelmassa: Ikääntyneiden liikunta-aktiivisuuden edistämiseksi	Ei	Ei
Tavoitteet toiminta- ja taloussuunnitelmassa: Lasten ja nuorten liikunnan edistämiseksi	Ei	Kyllä
Toiminta- ja taloussuunnitelma: Tavoitteita liikunnan edistämiseksi	Ei	Ei
Vaikuttamistavat: Palautelaatikko	Ei	Kyllä Aloite- /palautelaatikko
Resurssit toiminta- ja taloussuunnitelmassa: Ikääntyneiden liikunta-aktiivisuuden edistämiseksi	Ei	Kyllä, Seniorikortti
Liikkumisryhmiä: Urheiluseuratoiminnan ulkopuolella oleville lapsille ja nuorille	Ei	Kyllä (ostopalvelusopimus)
Resurssit toiminta- ja taloussuunnitelmassa: Lasten ja nuorten liikunnan edistämiseksi	Ei	Kyllä
Varhaiskasvatuksen liikuntaa lisäävät toimenpiteet: Liikunnallisuutta edistävät toiminnot kirjattu varhaiskasvatussuunnitelmaan	Ei	Kyllä
Työnjako ja yhteistyö: Sovittu, mikä hallintokunta koordinoi	Ei	Ei

Kuntajohto: Kemijärvi 2015

Vahvuudet	Vastaus 2015	Kommentit 2017
Tavoitteet toiminta- ja taloussuunnitelmassa: Työikäisten työelämän olosuhteet paranevat	Kyllä	Kyllä
Päätösten ennakoarviointi käytössä: Ennakoarvioinnin käyttöönottamisesta tehty päätös	Kyllä	Käytetään vaihtelevasti
Hyvinvointikertomuksen tavoitteet: Ravitsemus	Kyllä ja toimenpiteet kirjattu	

Tarkastuskertomus: Arvioitu hyvinvointi- ja terveystavoitteiden toteutumista	Kyllä	Ei arvioitu
Hyvinvointikertomuksen tavoitteet: Maahanmuuttajat	Kyllä ja toimenpiteet kirjattu	Toteutettu
Hyvinvointikertomuksen tavoitteet: Ympäristö ja ilmasto	Kyllä ja toimenpiteet kirjattu	Ei tietoa
Tavoitteet toiminta- ja taloussuunnitelmassa: Nuorten tupakointi vähenee	Kyllä	Ei
Hyvinvointikertomuksen tavoitteet: Vammaiset	Kyllä ja toimenpiteet kirjattu	
Valtuustolle raportoitu: Väestöryhmien välisiä terveyseroja	Kyllä	Ei toteutunut
Johtoryhmä seuraa: Väestöryhmien välisiä terveyseroja	Kyllä	Ei toteutunut

Kehittämiskohteet	Vastaus 2015	Kommentit 2017
Johtamisvastuu terveyden edistämisessä: Terveyden edistämisen suunnittelija tai koordinaattori	Ei	Valmistelussa, ei päätöksiä
Verkkosivuilla tarkasteltavissa: Kuvaus kuntalaisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksista ja -keinoista	Ei	Ei
Kunnan hyvinvointitavoitteet huomioitu: Kunnan investointiohjelmassa	Ei	Osittain
Paikallinen turvallisuussuunnitelma: Käsitelty hallituksessa tai valtuustossa	Ei laadittu	Valmistelussa
Paikallinen turvallisuussuunnitelma: Käsitelty johtoryhmässä	Ei laadittu	Valmistelussa
Palveluiden suunnittelu: Hyödynnetään kehittäjäasiakkaita, kokemusasiantuntijoita	Ei	Nuorisovaltuusto, vammaisneuvosto, vanhusneuvosto

Johtamisvastuu terveyden edistämisessä: Kirjallinen päätös suunnittelijan tai koordinaattorin tehtävistä	Ei	Ei
Paikallinen turvallisuussuunnitelma: Käsitelty hyvinvointiryhmässä	Ei laadittu	Ei
Kuntalaisfoorumeja: Lapsiparlamentti tai vastaava	Ei	Nuorisoneuvosto
Palveluiden suunnittelu: Mahdollisuus osallistua kunnan talouden suunnitteluun	Ei	Ei

Ikääntyneiden palvelut: Kemijärvi 2014

Vahvuudet	Vastaus 2014	Kommentit 2017
Kohdennettuja palveluja riskiryhmille: Yksin asuville	Kyllä	Kyllä
Ohjelmien käsittely luottamushenkilöhallinnossa: Ikääntyneiden asumisen kehittämisohjelma vuosille 2013-2017	Keskusteltu ja päätetty toimenpiteistä	Uutta ohjelmaa ei ole tullut
Kohdennettuja palveluja riskiryhmille: Päivystyspoliklinikoiden suurkäyttäjät	Kyllä	Oma työryhmä työstänyt palveluja
Kohdennettuja palveluja riskiryhmille: Vähävaraisille	Kyllä	Kyllä
Kohdennettuja palveluja riskiryhmille: Päihteiden käyttäjille	Kyllä	Kyllä
Ohjelmien käsittely johtoryhmässä: Ikääntyneiden asumisen kehittämisohjelma vuosille 2013-2017	Keskusteltu ja päätetty toimenpiteistä	Uutta ohjelmaa ei ole tullut
Kohdennettuja palveluja riskiryhmille: Mielenterveysasiakkaille	Kyllä	Kyllä
Ohjelmien käsittely luottamushenkilöhallinnossa: Laatusuositus hyvän ikääntymisen turvaamiseksi ja palvelujen parantamiseksi	Keskusteltu ja päätetty toimenpiteistä	LAATUSUOSITUS hyvän ikääntymisen turvaamiseksi ja palvelujen parantamiseksi 2017–2019 – ei ole käsitelty
Kohdennettuja palveluja riskiryhmille: Huonon	Kyllä	Kotikuntoutuksen

tasapainon vuoksi suurentuneessa kaatumisriskissä oleville		kehittämisen ohjelmassa huomioidaan riskiryhmät
Palvelusuunnitelman sisältö: Suunnitellut terveyttä ja hyvinvointia edistävät palvelut	Aina	Kyllä

Kehittämiskohteet	Vastaus 2014	Kommentit 2017
Sisältyykö iäkkäille suunnattuihin neuvontapalveluihin, terveystarkastuksiin tai kotikäynteihin: Omaishoitajien ohjausta	Satunnaisesti	Aloitettu omaishoitajien terveystarkastukset. Aloitetaan valmennukset v.2018. Omaishoidon arviointikäynneillä jaetaan tietoa.
Kohdennettuja palveluja riskiryhmille: Äskettäin leskeksi jääneille	Ei	Ei
Ohjelmien käsittely johtoryhmässä: Laatusuositus hyvän ikääntymisen turvaamiseksi ja palvelujen parantamiseksi	Esiteltä	LAATUSUOSITUS hyvän ikääntymisen turvaamiseksi ja palvelujen parantamiseksi 2017–2019 – onko käsitelty?
Ohjelmien käsittely johtoryhmässä: Kansallinen muistiohjelma 2012-2020	Jaettu tiedoksi	Ei käsitelty
Toimintakyvyn arviointi palvelutarpeen selvittämisen yhteydessä: Sosiaalinen_toimintakyky	Oma mittari	Kyllä
Palautteen kerääminen: Asiakkailta_	Kerätään, ei raportoida	Satunnaista

Kemijärven kaupunkia kohdanneet 2000-luvun alun suuret teolliset rakennemuutokset vaikuttivat ja edelleen vaikuttavat voimakkaasti kaupungin väestöön, talouteen ja palveluihin. Muuttoliike on ollut negatiivinen ja väestön ikärakenne on painottunut ikäihmisiin. Tämä kehitys on lisännyt tarpeita muuttaa kaupungin palvelurakenteita. Lasten ja nuorten palveluita on vähennetty ja ikäihmisten palveluita vastaavasti lisätty. Lisäksi painopistettä on pyritty suuntaamaan ennaltaehkäisevään toimintaan, vaikka näiden resurssien lisääminen onkin ollut vaikeaa kaupungin taloudellisessa tilanteessa. Kaupungin palveluita joudutaan arvioimaan uudelleen talouden, valtion edellyttämien rakennemuutosten, väestöpohjan, toiminta-alueen laajuuden, vapaaehtoisuuden sekä esim. niiden lakisääteisyden tai ei-lakisääteisyden perusteella.

Kaupungin yleinen tilanne on eri signaalien perusteella kohentunut. Paluumuutto on vahvistunut ja

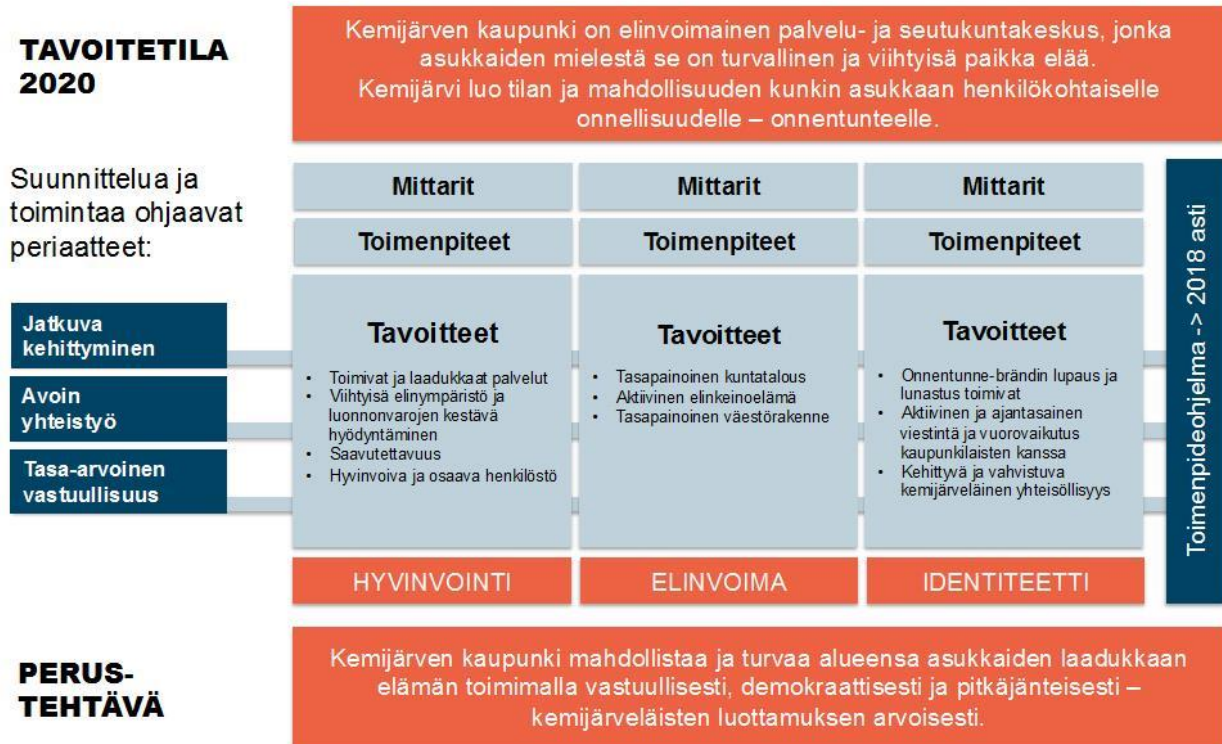
työllisyystilanne parantunut. Päivähoidon tarve on lisääntynyt voimakkaasti, mikä kertoo osaltaan elinvoiman vahvistumisesta. Elinkeinoelämä on tervehtynyt uusien investointien ja suunnitelmien myötä. Erityisesti suurinvestointi biojalostamoon tulee muuttamaan toimintaympäristöä monella tavalla. Rakentamisajan palvelut, paluumuuton vahvistaminen ja kaupungin houkuttelevuuden lisääminen merkitsevät suunnitelmien päivittämistä ja resurssien arviointia. Toisessa vaiheessa on tehtaan toiminnan aikaisten palveluiden arviointi. Tavoitteena on yleisen elinvoiman ja hyvinvoinnin paraneminen alueellisesti ja koko väestöä koskevasti.

Resursseja on kyettävä suuntaamaan elinkeinoelämän vahvistamiseen ja asukkaiden hyvinvoinnin edistämiseen. Vanhusväestölle ja heikommassa työmarkkina-asemassa oleville henkilöille on edelleen tarjottava moniammatillista tukea. Lasten syrjäytymisen ehkäisemiseen on panostettava ja vastuullista vanhemmuutta lisättävä. Lisäksi nuorten terveyttä ja hyvinvointia tulee edistää. Ennaltaehkäisevällä toiminnalla, varhaisella huomaamisella ja puuttumisella, hoidon porrastuksella, kuntoutuksella ja moniammatillisella toiminnalla tullaan edistämään kemijärveläisten hyvinvointia.

Kuntastrategian painopisteet ja linjaukset

Päivitetty kaupunkistrategia (Kaupunginvaltuusto 15.5.2017 § 53)

Tavoitteista toimenpideohjelmaan

Kullekin osa-alueelle (Hyvinvointi, Elinvoima ja Identiteetti) määritellään kattotasolla tavoitteet ja keskeisimmät mittarit. Palvelualueittain sekä oleellisten tukitoimintojen (esimerkiksi yrityspalvelut ja viestintä) osalta käydään strategia läpi siten, että kukin ottaa omassa toimenpideohjelmassaan kantaa siihen, missä kattotason tavoitteissa ja millä toimenpiteillä ne pystyvät auttamaan.

Palvelualueet sekä tukitoiminnot laativat budjetoinnin perustaksi oman toimenpideohjelmansa ja näistä koostetaan Kemijärven kaupungin toimenpideohjelma. Kattotasolla tavoitteet ja keskeiset mittarit määriteltiin näin:

Hyvinvointi

Tavoitteet

- Toimivat ja laadukkaat palvelut
- Viihtyisä elinympäristö ja luonnonvarojen kestävä hyödyntäminen
- Saavutettavuus
- Hyvinvoiva ja osaava henkilöstö

Mittarit

- Hyvinvointikertomuksen tunnusluvut ja asiakaspalaute
- Suunnitellusti toteutuneet kaavat ja hankkeet, asiakaspalaute
- Liikenteen toimivuus ja kuituyhteyksien kattavuus
- Työhyvinvointi- ja työilmapiirikyselyiden tulokset, hlöstön vaihtuvuus, sairauspoissaolot

*Elinvoima***Tavoitteet**

- Tasapainoinen kuntatalous
- Aktiivinen elinkeinoelämä
- Tasapainoinen väestörakenne

Mittarit

- Talousarvion ja tilinpäätöksen tunnusluvut
- Yritysten määrä ja työpaikkaomavaraisuus, työllistymisaste
- Väestö- ja nettomuuttotilastot

*Identiteetti***Tavoitteet**

- Onnentunne-brändin lupaus ja lunastus toimivat
- Aktiivinen ja ajantasainen viestintä ja vuorovaikutus kaupunkilaisten kanssa
- Kehittyvä ja vahvistuva kemijärveläinen yhteisöllisyys

Mittarit

- Onnentunne-brändiä johdetaan sujuvasti ja tavoitteellisesti
- Systemaattinen, johdonmukainen ja kattava viestintä ajallisesti ja osastoittain
- Sisäisten ja ulkoisten mielikuvatavoitteiden nykytila on selvillä ja seurannan mittarit käytössä

TAVOITETILA 2020

Kemijärven kaupunki on elinvoimainen palvelu- ja seutukuntakeskus, jonka asukkaiden mielestä se on turvallinen ja viihtyisä paikka elää.

Kemijärvi luo tilan ja mahdollisuuden kunkin asukkaan henkilökohtaiselle onnellisuudelle - **onnentunteelle**.

Hyvinvoinnin edistämistä tukevat ohjelmat ja suunnitelmat

Kaupungissa on valmisteilla monia hyvinvoinnin edistämistä tukevia suunnitelmia. Kaupunkilaisten hyvinvoinnin ja turvallisuuden eteen tekevät kaupungin organisaation lisäksi työtä monet muutkin tahot, kuten poliisi, pelastuslaitos, seurakunta, yritykset, kyläyhdistykset, vapaaehtoisjärjestöt ja muut kolmannen sektorin toimijat. Kunnassa toimii myös lakisääteisiä toimijoita, jotka työskentelevät erityisryhmien hyvinvoinnin edistämiseksi.

Hyvinvointisuunnitelma

Lasten, varhaisnuorten ja lapsiperheiden hyvinvoinnin edistäminen

Tavoite	Toimenpiteet ja vastuutaho	Resurssit	Arviointimittarit
Syrjäytymisen ehkäisy ja vastuullinen vanhemmuus	Raskausaikainen perhevalmennus ja neuvolan kotikäynnit myös ennen syntymää, vastuutaho; Hyvinvointipalvelut/neuvolapalvelut Lapsiperheiden kotipalvelun lisääminen ja toiminnan kehittäminen lapsiperheille; vastuutaho; Hyvinvointipalvelut/ perhepalvelut Kodin, koulun ja muiden lasten ja perheiden kanssa toimivien toimijoiden yhteistyön lisääminen ja uusien toimintamallien kehittäminen, vastuutaho; Hyvinvointipalvelut Neuropsykiatrinen valmentaja-koulutuksen lisääminen koulun henkilöstölle ja muille lasten ja perheiden kanssa toimiville toimijoille, vastuutaho; Hyvinvointipalvelut Lapset puheeksi -toimintamalli otetaan käyttöön neuvolassa, päiväkodeissa ja kouluissa sekä sosiaali- ja terveystoimen yksiköissä. Toimintamallin koulutus poikkihallinnollisena henkilökunnalle, vastuutaho: Hyvinvointipalvelut/Perhe- ja mielenterveysklinikka Lapsi- ja perheretkien ja harrastusten järjestäminen, vastuutaho: Nuorisopalvelut, perhepalvelut Etsivän nuorisotyön jatkaminen, vastuutaho: Hyvinvointipalvelut/nuorisopalvelut	Kaupunki Järjestöt Pohjois-Suomen Sosiaalialan osaamiskeskus Seurakunta Kolmannen sektorin toimijat Koulutuksen järjestäjät	Kouluterveyskysely Käynnit/palvelu Koulutukset

Nuorten aikuisten ja työikäisten hyvinvoinnin tukeminen ja lisääminen

Tavoite	Toimenpiteet ja vastuutaho	Resurssit	Arviointimittarit
Elinkeinojen ja elinkeinorakenteiden edistäminen ja monipuolistaminen Yritysmuutosten kasvattaminen	Markkinointi: kaikki palveluyksiköt Kaavoitus: tekniset palvelut Yritysneuvonta: elinkeinopalvelut Yritysvaikutusten arviointi: elinkeinopalvelut	Yritykset Kaupunki	Väestö (ikä rakenne) Huoltosuhde Lapsiperheiden määrä perheistä Työlliset väestöstä Työpaikkojen määrä

Ikäihmisten kotona asumisen tukeminen ja kotona annettavien palvelujen monipuolistaminen

Tavoite	Toimenpiteet ja vastuutaho	Resurssit	Arviointimittarit
Laitospaikkojen määrän vähentäminen suositusten mukaiseksi Kotona asumisen tukeminen Kehitetään ennaltaehkäiseviä palveluja ja toimintatapoja	Monipuolistetaan hoidon porrastusta; kotihoito, perhehoito, pienkotiasuminen ja palveluasuminen ja tehostettu palveluasuminen, vastuutaho: sosiaali- ja terveyspalvelut Palvelusetelit otetaan käyttöön, vastuutaho: sosiaali- ja terveyspalvelut Palveluohjauksen ja -neuvonnan toimintamallin kehittäminen ja käyttöönotto, vastuutaho sosiaali- ja terveyspalvelut Kotikuntoutusmallin laajentaminen ja kehittäminen, vastuutaho sosiaali- ja terveyspalvelut Monipalveluauton hyödyntäminen, vastuutaho: sivistyspalvelut	Kaupunki Järjestöt Monipalvelu--auto Toimiva kotihoitohanke Lappiin Yritykset Seurakunta ja muut yhteisöt	Laitospaikkojen määrä (enintään 2,0 % 75-vuotta täyttäneistä) Tehostetussa palveluasumisessa olevat 75 vuotta täyttäneet 5-6 % Kotona asuvat 75 vuotta täyttäneet 91-92 % Kotikuntoutussuunnitelma laadittu 100 %:sti jokaiselle uudelle kotipalvelun asiakkaalle sekä riskiryhmään kuuluvalla v.2018 Perhehoito käynnistynyt vuoden 2018 aikana

Kolmannen sektorin toiminnan tukeminen

Tavoite	Toimenpiteet ja vastuutaho	Resurssit	Arviointimittarit
Toimivat yhdistykset ja järjestöt	Toimivat tilat	Kaupunki (Kiehispiirtti)	Kävijämäärä
	Tiivis yhteistyö kaupungin kanssa	Foorumi	Kokoontumiskerrat

VALTUUSTOKÄSITTELY

Laajan hyvinvointikertomuksen 2017- 2020 valmistelusta on vastannut Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valmisteluryhmä (HYTE).

Hyvinvointikertomus käsitellään hyvinvointilautakunnassa ja kaupunginhallituksessa ja se viedään kaupunginvaltuustolle hyväksyttäväksi. Sen jälkeen kutsutaan koolle hyvinvointifoorumi ja työtä jalkautetaan myös muilla tahoilla. Kertomusta tarkennetaan tarvittavilta osiltaan vuoden 2018 aikana ja Sote-uudistuksen tapahtuessa.

